

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Yhdistys

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta. Avustusten vuosittainen hakeminen jatkuvaan ja ennakoitavaan toimintaan luo epävarmuutta järjestöjen hallintoon ja saattaa johtaa lyhytjänteiseen toimintaan. Vuosittainen hakuprosessi on lisäksi raskas niin järjestöille kuin valtioapuviranomaisille. Monivuotisiin avustuksiin siirtyminen on perusteltu muutos, jolla voidaan vahvistaa pitkäjänteistä järjestötoimintaa. Muutoksella tulee tavoitella myös avustusprosessiin liittyvien kustannusten pienentämistä.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Olympiakomitean näkemyksen mukaan keskusjärjestöllä tulisi olla mahdollisuus valtionavustuksen edelleen siirtämiseen ensisijaisesti jäsenyhteisölleen, mutta yhteisen toiminnan ja hankkeiden yhteydessä myös muille toimialan toimijoille. Tämä tehostaisi prosesseja ja tiivistäisi yhteistä tekemistä yhteiskunnallisesti laaja-alaisen toiminnallisen tavoitteen saavuttamiseksi. Mallissa on tärkeää etukäteen määritellä siirtoihin liittyvät vastuut ja velvoitteet valtion, keskusjärjestön ja jäsenen tai muun tuen saavan välillä.

Yhtenä kokonaisuutena ovat järjestöjen yhteiset tukipalvelut ja yhteishankinnat. Esimerkiksi toimitilojen tai digijärjestelmien hankinta ja ylläpito olisi hallinnollisesti helpompaa ja taloudellisesti tehokkaampaa, jos keskusjärjestö saisi yhden tuen ja antaisi toimitilat ja digijärjestelmän jäsentensä käyttöön. Nykyjärjestelmä johtaa malliin, jossa jokainen jäsen hakee ja saa tuen itselleen. Sen jälkeen jäsen pohtii miten tuen käyttää. Käyttö voi olla toimialan kokonaisuuden kannalta hyvin epärationaalista. Esimerkin malli pienentää jäsenen valinnanvapautta ja se herättää myös vastustusta. Keskusjärjestöjohtoinen hankintamalli tulisi kuitenkin olla mahdollista.

5 Rahapeliteuttoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Olympiakomitean näkemyksen mukaan erityisesti valtionapuehtojen yhdenmukaistaminen on hyvä tavoite. Yhteen kaiken kattavaan prosessimalliin ei toimialojen erilaisuudesta johtuen ole kuitenkaan tarve pyrkiä.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

Olympiakomitean mielestä yhdistysten talouden ja toiminnan raportoinnin pohja tulee olla yhdistyksen normaali, lainmukaisesti järjestetty raportointi. Samalla on todettava, että tukea saavan yhdistyksen tulee huomioida normaalissa raportoinnissaan viranomaisten tehtävä seurata yhdistyksen toiminnan vaikuttavuutta.

Seurantaan kannattaa hyödyntää toimialojen yhteisiä tiedonkeruujärjestelmiä ja tutkimuksia. Tällöin on oleellista, että kaikki toimialan avunsaajat ovat mukana esimerkiksi samassa tiedonkeruujärjestelmässä. Tähän suuntaan valtionkin tulisi avunsaajia ohjata (vrt esitys neljä yhteiset hankinnat). Näin tieto on kerätty samoilla kriteereillä ja samalla tavalla. Tieto on verrannollista ja avunsaajat ovat tasavertaisessa asemassa tuloksellisuusarvioinnissa.

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Olympiakomitean näkemyksen mukaan selvitystyö on tarpeen. Järjestöt ovat itsenäisiä toimijoita. Samalla monet järjestöt ovat kuitenkin riippuvaisia valtionavuista. Kyse on yhdistystoiminnan itsenäisyyden ja valtion avustamisen tasapainosta. On luonnollista, että avustuksen myöntäjä haluaa

varmistaa, että avustukset käytetään oikein. Paras tulos saavutetaan, kun järjestöt ja valtio toimivat yhdessä.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

Olympiakomitea kannattaa ehdotusta.

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Olympiakomitean mielestä valtion avustamisen pääpaino tulee olla yleisavustuksissa. Erityisavustus on määräaikaisen toiminnan tuki.

Avustuksen tulee pääsääntöisesti olla tuki tavoitteen saavuttamiseen, ei yksittäisiin kohdennettuihin toimenpiteisiin. Avustuksen saajalla tulee olla mahdollisuus käyttää resursseja joustavasti avustusehtojen mukaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtion tulee määritellä avustuskriteerit yhdessä keskeisten valtakunnallisten toimialajärjestöjen kanssa.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

Olympiakomitea kannattaa selvitystyötä.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Olympiakomitean mukaan valtionavustusjärjestelmän tulee olla kannustava ja hyvää taloudenpitoa palkitseva. Kannustinloukkuja tulisi purkaa esimerkiksi erityisavustuksen saajan hankkiman muun rahoituksen ei tulisi vähentää valtionavustuksen määrää.

Urheilun valtionapujärjestelmän osalta vastaavan selvityksen teki selvitysmies Heikki Halila vuonna 2016 (Heikki Halila, Selvitys valtionavustusjärjestelmän kehittämisestä, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:32).

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

Olympiakomitean näkemyksen mukaan lähtökohtana tulee olla taloustarkastajien vahva järjestökentän osaaminen. Jälkikäteisen tarkastuksen lisäksi taloustarkastuksen tehtävänä tulee olla myös etukäteinen ohjeistus ja opastus. Ohjeistuksen tulisi olla myös valtiota sitovaa. Näin parannettaisiin järjestöjen luottamuksen suojaa. Luottamusta lisäisi myös ilmoitus vuosiselvityksen valmistumisesta. Ilmoitusvuosi on valmis ja asiat hoidettu kunnialla loppuun.

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

-

Heikkinen Petri
Suomen Olympiakomitea